

ПЛАН
лісоуправління філії
«Кам'янець-Подільське лісове господарство»
ДП «Ліси України»
на 2023 рік
м. Кам'янець-Подільський – 2023 р.

Вступ	
1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.	
2. Характеристика лісових ресурсів.....	
3. Система управління лісовими ресурсами.....	
4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.....	
5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.....	
6. Заходи по охороні і захисту лісів на 2023 р.....	
7. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.....	
8. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин	
9. План виявлення і управління ОЦЗЛ.....	
10. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.....	

Вступ.

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково - технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку,- це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання, лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;

- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

2. Характеристика лісових ресурсів.

Для економічного потенціалу Хмельницької області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» ДП «Ліси України» – 37575,1 гектарів, в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі 34654,9 гектарів (92,0%), із яких 21984,8 га (58,5 %) штучно створені ліси (лісові культури).

Не вкриті лісовою рослинністю землі – 1390,1 га (3,7 %), це в основному не зімкнуті лісові культури 416,8 га (1,1 %), лісові шляхи та просіки – 529,2 га (1,4 %), зруби -56,1 га (0,1 %) і біогалявини -202,6 га (0,5 %).

Таким чином загальна площа лісових земель в лісгоспі становить 35955,0 гектарів (95,7 %).

Нелісові землі – 1620,1 га (4,3%) представлені, в основному іншими нелісовими землями, тощо – 1025,7 га (2,7 %) та сільськогосподарськими угіддями – 242,3 га (0,6 %).

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування 2012 року, площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином: Таблиця 1

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, (усі під категорії)		
Національні природні парки		
- заповідна зона	822,7	2,2
- зона регульованої рекреації	4742,4	12,6
- господарська зона	9732,1	25,9
Разом :	15297,2	40,7
Пам'ятки природи	5,5	-
Заказники	4447,0	11,9
Разом по категорії лісу:	19749,7	52,6
Рекреаційно-оздоровчі ліси, у тому числі:		
-у межах населених пунктів,	11,0	-
-лісопаркова частина лісів зелених зон	89,0	0,2
-лісогосподарська частина лісів зелених зон	208,1	0,6
- поза межами лісів зелених зон	222,6	0,6
Разом по категорії лісу:	530,7	1,4
Захисні ліси, у тому числі:		
Ліси у смугах відведення залізниць	60,5	0,2
Ліси у смугах відведення автомобільних доріг	279,8	0,7
Ліси протиерозійні	5422,5	14,4
Ліси уздовж річок, навколо озер, водоймищ та інші	443,7	1,2
Байрачні та інші ліси	745,3	2,0
Разом по категорії лісу:	6951,8	18,5
Експлуатаційні ліси	10342,9	27,5
Всього по лісгоспу	37575,1	100

Існуючий поділ лісів на категорії земель та лісів, в основному, відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу і не планується до перегляду.

Таблиця 2

Розподіл площ деревостанів за панівними групами порід та групами віку.

Група деревних порід	Усього	Розподіл площ деревостанів по групах віку, га			
		Молодняки	Середньовікові	Пристигаючі	Стиглі і перестійні
Хвойні	3272,7	1228,2	1936,4	92,1	14,0
в.т. ч. сосна	3033,5	1127,4	1828,9	65,4	11,8
Твердолистяні	31307,6	5482,7	15448,1	3197,9	6278,9
В т. ч. дуб	21606,0	4157,6	8774,3	4691,1	3983,0
М'ягколистяні	777,8	124,5	309,9	75,9	267,5
Інші деревні породи	100,9	10,5	60,3	12,3	17,8
Разом:	34557,0	6845,9	17754,7	3378,2	6578,2

Переважають дубові насадження (62,5%), із яких середньовікові – 40,6 %, пристигаючі – 21,7 %.

Для оцінки стану лісових ресурсів використовують такі показники, як лісистість території.

Відсоток лісистості в зоні розташування філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» 11,6 %.

3. Система управління лісовими ресурсами.

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісогосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Філія «Кам'янець-Подільське лісове господарство» підпорядкована Подільському лісовому офісу, який є територіальним органом ДП «Ліси України».

У структуру ДП «Кам'янець-Подільський лісгосп» входить шість лісництв, лісозаготівельний комплекс, дільниця по вивезенню та відвантаженню деревини.

Основною виробничою одиницею на підприємстві є лісництво.

Лісництва розташовані на території 2-х районів Хмельницької області, а саме:

Кам'янець-Подільський район (36122,6 га):

- Маківське лісництво – 4887,7 га;
- Дунаєвецьке лісництво - 4192,3 га;
- Маліївецьке лісництво - 3960,4 га;
- Панівецьке лісництво – 3221,2 га;
- Подільське лісництво - 4903,7 га;
- Кадіївецьке лісництво - 4112,1 га;
- Новоушицьке лісництво - 3173,3 га;
- Струзьке лісництво - 4046,5 га;
- Зеленокуриловецьке лісництво – 2729,8 га;
- Браїлівське лісництво - 895,6 га.

Хмельницький район (1452,5 га):

- Браїлівське лісництво - 1452,5 га;

Лісництво очолює лісничий і старший майстер і воно в свою чергу поділяється на квартали, загальна кількість яких в лісгоспі 617. Середня площа кварталу 63,4 га

Загальна кількість працюючих на підприємстві 159 чоловік, із яких 39 службовців різних рангів (інженери, бухгалтери і інші).

Підприємство володіє необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

Бюджетного фінансування лісгосп не отримує. Витрати лісогосподарської діяльності фінансуються за рахунок власних коштів, а саме за кошти отримані від реалізації лісової продукції.

На господарську діяльність в 2023 році плануються кошти в сумі близько 99,9 млн. грн. в тому числі на лісове господарство 37,0 млн. грн, лісорозведення – 0,3 млн. грн. Заплановані обсяги робіт і витрати на їх проведення по видах робіт відображені в

Техпромфінплані на 2023 рік, який знаходиться в плановому відділі підприємства та Подільському лісовому офісі.

План–схему філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» розміщено на сайті підприємства.

4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування по філії «Кам'янець-Подільське лісове господарство» ДП «Ліси України» обрахована Українським державним проектним лісовпорядним виробничим об'єднанням (УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ) згідно Методики визначення розрахункової лісосіки, погодженої з Міністерством екології та природних ресурсів затверджена наказами Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 06.12.2022 р. № 519 та від 23. 11. 2022 р. № 502.

Щорічні обсяги отриманої деревини в результаті проведення рубок головного користування знаходяться в межах розрахункової лісосіки.

Щорічна розрахункова лісосіка рубок головного користування в обсязі 21,68 тис. м³ ліквідної деревини, затверджена наказами Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 06.12.2022 р. № 519 та від 23. 11. 2022 р. № 502.

Розрахункова лісосіка по категоріях лісів наступна:

захисні ліси	- 0,34 тис.м ³
експлуатаційні ліси	- 21,34 тис.м ³

Заготівля деревини та її вивезення проводиться згідно з лісорубними квитками, які видаються Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства в обсязі розрахункової лісосіки (21,68 тис. м³). За 2022 рік розрахункова лісосіка освоєна на 54,5 %.

Пропозиції та відповідні дані щодо розрахункової лісосіки по категоріях лісів в розрізі панівних порід підготовлені лісовпорядною організацією ВО «УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ».

Прийнята по підприємству лісосіка рівномірного користування.

Заготівля деревини та її вивезення на 2023 рік планується у повній відповідності з розрахунковою лісосікою та наданими дозволами на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубні квитки), виданих Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства в обсязі розрахункової лісосіки (21,68 тис. м³).

5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив обсяги запроектованих і проведених заходів. Показники можливих змін приводяться в таблиці 4.

Таблиця 4.

Обсяги запроєктованих основних
видів робіт на 2023 рік та їх вплив на динаміку лісових земель.

№ п.п.	Назва запланованих на 2019р. основних лісогосподарських заходів	Обсяги робіт	
		Од. вим.	Об'єм (Запас деревини - тис.м3: чисельник – загальний, знаменник – лік від)
1.	Суцільні рубки:		
1.1	рубки головного користування	га тис. м3	60 22,0 / 20,1
2	Рубки формування та оздоровлення лісів і інші рубки	га тис. м3	1753 37,9 / 30,3
4	Лісові відновлення:		
4.1	Створення лісових культур	га	41
4.2	Сприяння природному оновленню	га	-
5	Переведення у вкриті лісовою рослинністю землі:		
5.1	не зімкнуті лісові культури	га	70
5.2	природне поновлення	га	-

Примітка: Запас деревини: чисельник - загальна маса / знаменник – ліквідна.

Обсяги запроєктованої заготівлі деревини, згідно розрахункової лісосіки, становлять 52,4 тис. м3 ліквідної деревини, із якої 57,8 % - рубки формування та оздоровлення лісів.

Загальний запас стовбурової деревини, яка планується до вирубки в 2023 році приводиться в таблиці 5.

Таблиця 5

Загальний запас стовбурової деревини, який планується зрубати при проведенні рубок
головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

№ пп	Вид рубки	Площа та запас деревини стовбурний, що вирубається, тис.м3		
		Площа, га	Загальний запас	Ліквідний запас
1	2	3	4	5
1	Рубки головного користування	60,0	22,0	20,1
2	Рубки догляду: освітлення, проčiщення	385,0	3,8	1,5
	проріджування, прохідні, інші	846,0	21,7	19,6
3	Вибіркові санітарні рубки	522,0	12,4	11,2
4	Суцільні санітарні рубки	0	0	0
Разом:		1813	59,9	52,4

При проведенні рубок догляду і вибіркового санітарних рубок планується вирубання рстучих
пошкоджених та 4 категорії стану дерев.

Таблиця 6

Очікувані зміни в лісовому фонді і продуктивності лісів після проведення запроєктованих
заходів.

№ п.п.	Показники	Фактичні станом на 01.01.2023р	Очікувані станом на 01.01.2024р	Різниця		
				+	-	%
1	Загальна площа земель лісогосподарського призначення, га	37575,1		-	-	-
2	Лісові ділянки – усього	35955,0	35965,2	10,2	-	0,1
<i>в тому числі:</i>						
3.1	Вкриті лісовою рослинністю землі, га	34564,9	34563,6	19,2	-	0,1
3.2	Не вкриті лісовою рослинністю землі, га	1410,8	1401,6	-	9,2	0,7
	із них: зруби	30,5	40		9,5	-31,1

	- незімкнуті лісові культури	463,1	453,9	-	9,2	2,0
4	Загальний запас деревостанів, тис. м3	8167,0	8231,6	64,6		0,79
	в т.ч. стиглих і перестійних, із них: - можливих для експлуатації	1799,24 283,15		- -		-
5	Загальна середня зміна запасу, тис.м3	64,17				
6	Середня зміна запасу на 1га, вкритих лісовою рослинністю земель, м3	3,65				
7	Середня зміна запасу на 1га лісових ділянок, м3	3,66				
8	Обсяги усіх видів рубок на 1 га лісових ділянок (ліквід): в т.ч. по головному користуванні	1,13 0,34				

В результаті виконання запроектованих заходів, передбачається незначна зміна динаміки земель лісового фонду та таксаційних показників, тобто зміни відбудуться в сталих межах, про що свідчать дані таблиці 6.

Дещо збільшується загальний та поточний приріст деревини на 1 га вкритих лісовою рослинністю земель, що відбудеться за рахунок покращення породної структури насаджень, в результаті проведення рубок формування і лісовідновлення.

В 2023 році не передбачається зменшення обсягів всіх видів рубок.

6. Заходи по охороні і захисту лісів на 2023 р.

Таблиця 7

Обсяги заходів по охороні і захисту лісу від пожеж

Назва робіт	Од. вим.	2023 рік
Влаштування мінералізованих смуг	км	20
Догляд за мінералізованими смугами	км	49

На охорону лісу від пожеж заплановано в 2023 році 462,6 тис.грн.

Таблиця 8

Заходи профілактики і боротьби зі шкідниками та хворобами лісу.

Назва робіт	Одиниця виміру	план
Лісопатологічне обстеження	га	2000
Ґрунтові розкопки	ям	36
Інші витрати	тис. грн.	61,3

Обсяги заходів профілактики і боротьби зі шкідниками та хворобами лісу на протязі останніх років залишаються стабільними. Хімічні заходи боротьби зі шкідниками лісу не використовуються.

При проведенні лісопатологічного обстеження за минулі роки були виявлені осередки шкідників та хвороб лісу (звичайний сосновий пильщик, травневий хрущ, борошниста роса, коренева губка тощо, поперечний рак ясеня), які за кількістю та станом на момент обстеження не несли загрозу лісу, але є потенційно небезпечними. За даними ділянками постійно ведеться спостереження.

7. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.

План природоохоронних заходів на підприємстві складено у відповідності з Основними напрямками державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.1998 року №188/98-ВР та іншими діючими нормативно-правовими актами України щодо природоохоронної діяльності.

Таблиця 9

Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2023 рік.

№ пп	Назва природоохоронного заходу	Місце розташування, обсяги, тощо.
1	2	3
1. У сфері поводження з відходами		
1.1.	Укласти договори із спеціалізованими організаціями на вивезення і передачу відходів для утилізації та розміщення	Філія «Кам'янець-Подільське лісове господарство»
1.2.	Отримати дозвіл на відходи (комунальні, змішані, в тому числі сміття, відпрацьовані шини, брукт чорних металів, зіпсовані і відпрацьовані акумулятори, лампи).	
1.3.	Адміністративні перевірки підрозділів підприємства щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	Всі підрозділи, при проведенні комплексних
2. Охорона водних ресурсів		
2.1.	Отримати дозвіл на спец водокористування у зв'язку із завершенням терміну	Територія виробничого комплексу Філія «Кам'янець-Подільське лісове господарство». План щорічних витрат – 10 тис.грн. Дунаєвецький лісокомплекс. Постійно.
2.2.	Утримувати свердловину на території виробничого комплексу за рахунок підприємства	
2.4.	Утримувати площадку для миття техніки в належному стані.	
2.5.	Утримувати ділянку заправки паливом в належному стані згідно регламенту та Плану ліквідації аварійних ситуацій (ПЛАС).	
2.6.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	
3. Охорона атмосферного повітря.		
3.1.	Отримання дозволу на викиди стаціонарними джерелами забруднюючих речовин в атмосферне повітря (котельня, заправка, зварювальна дільниця),.	Дунаєвецький лісокомплекс.
3.2.	Проводити контроль джерел викидів забруднюючих речовин (ЗР) на відповідність встановлених гранично допустимих викидів (ГДВ)	Дунаєвецький лісокомплекс. 1 раз в рік
3.3.	Провести моніторинг стану атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони.	
3.4	Здійснювати контроль токсичності відпрацьованих газів всього наявного транспорту	Дунаєвецький лісокомплекс. лісництва. 1 раз в півріччя
4. У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.		
4.1	Дотримання Проекту організації і розвитку лісового господарства, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення , оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	Лісовий Філія «Кам'янець-Подільське лісове господарство», площею 37575,1га

4.1.1	Проведення аудиту лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародним стандартів (Принципи і Критерії FSC)	
4.2.	Раціональне використання лісових ресурсів за рахунок їх комплексного використання (впровадження групово-поступових рубок з наступним природним відновленням лісу, створення та формування змішаних за складом високопродуктивних, корінних деревостанів тощо)	
4.3.	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів, направлених на поліпшення породного складу і якості лісів та підвищення їх продуктивності.	1753 га
4.4.	Відновлення лісів.	30 га
4.5.	Захисне лісорозведення	11 га
4.6.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб	на всій площі лісів
4.7.	Ремонт і утримання доріг лісгосподарського призначення та інші допоміжні лісгосподарські роботи	
4.8.	Перед проведенням лісгосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС)	Всі підрозділи
4.9	При проведенні лісгосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	Всі підрозділи
4.10	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та лишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Лісництва

8. План виявлення і взяття під охорону рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст.ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України».

Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі, Червоній книзі України (ЧКУ).

Таблиця 10.

План
виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки, не проводяться.	Спеціалісти підприємства, зацікавлені сторони
2	Проведення науковцями Національного природного парку «Подільські Товтри» польових робіт із вивчення фауни хижих птахів, сов, лелеки чорного, виявлення рідкісних і зникаючих видів та планування заходів щодо їх збереження та покращення умов існування.	Створення охоронних зон навколо гнізд, виготовлення і розвішування штучних гніздівель.	Науковці заповідника
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік під санітарні рубки вибіркової – на 2021 рік 497га. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти, згідно	Збереження ключових біотопів і об'єктів. При виявленні гнізда	Спеціалісти підприємства, лісничі, зацікавлені

	переліку ключових біотопів та об'єктів та їх опису.	(діаметром 0,4м і більше), яке заселене по визначенню спеціаліста, в радіусі 300 м навколо гнізда виділяється охоронна зона	сторони
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі видів і біотопи	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація філії

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій,
- пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- створення банків їх генофонду, розведення у спеціальних умовах (розсадниках, ботанічних садах, дендропарках тощо),
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

Ведення Списку покладається на Державне управління охорони навколишнього середовища в Хмельницькій області.

9. План виявлення і управління ОЦЗЛ.

Згідно з чинним «Порядком поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок», певні лісові території виконують переважно функції досить подібні до функцій категорій та елементів особливо цінних лісів, а умови їх виділення (до проведення консультацій із зацікавленими сторонами) можна брати за основу при встановленні ознак особливо цінних лісів.

Визначені ознаки ОЦЗЛ оформляти у вигляді окремого документа, погодити із зацікавленими сторонами та затвердити керівництвом підприємства.

План виявлення ОЦЗЛ:

1. Перевірка уже виділених при лісовпорядкуванні категорій та особливо захисних лісових ділянок щодо їх приналежності до ОЦЗЛ.
2. Виявлення ще не виділених категорій та особливо захисних лісових ділянок, які можна розглядати, як ОЦЗЛ. Для цього потрібно:
 - додатково проаналізувати лісовий фонд ;
 - провести додаткові дослідження і спостереження (самостійно або із залученням спеціалістів), зокрема виявити та зареєструвати рідкісні та зникаючі види флори і фауни;
 - провести консультації із зацікавленими сторонами.
3. Складання відповідних відомостей ОЦЗЛ та документальне їх погодження із зацікавленими сторонами;
4. Нанесення ідентифікованих ділянок ОЦЗЛ на лісові карти (план насаджень).

5. Лісові території, які містять важливі на глобальному, національному або регіональному рівнях: осередки біорізноманіття або великі лісові ландшафти, розташовані в межах одиниці господарювання або містять кілька таких одиниць, де життєздатним популяціям більшості, якщо не всіх аборигенних видів, властиві природні характеристики структури, поширення та чисельності;
6. Лісові території, що містять рідкісні екосистеми та екосистеми під загрозою зникнення або входять до складу таких екосистем;
7. Лісові території, які забезпечують основні природно-захисні функції;
8. Лісові території, що є визначальними для задоволення основних потреб або для традиційної культурної ідентичності місцевих громад.

10. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожну лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються в розробку по акту. На кожну лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,

- відстань трелювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На підприємстві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

Після розрізування стовбурів на сортименти проводиться їх трелювання тракторами різних модифікацій МТЗ – 80 та МТЗ-82 «Беларусь», .

Тип тракторів – колісні універсальні класу 1,4.

Марка двигуна тракторів МТЗ – 80 та МТЗ-82 – Д –240/ 243, двигуни дизельні чотирьохциліндрові чотирьохтактні з безпосереднім вприском і робочим об'ємом -4,75л. та номінальною частотою обертів 2200 об/іс..

Потужність МТЗ-80, кВт (к.с.) – 59,25 (80), МТЗ – 82, кВт (к.с.) – 60 (81).

Таблиця 11.

Габарити, вага, ширина колії та витрати палива

Показники	Одиниця виміру	Трактори	
		МТЗ-80	МТЗ-82
Габаритні розміри: довжина ширина висота	м	3,82	3,93
		1,97	1,97
		2,47	2,47
Дорожний просвіт (кліренс), мінімальний під заднім мостом	см	47	47
Конструктивна вага	тонна	3,00	3,20
Колія трактора регульована	см в межах	передні колеса 120-180 задні колеса 135-180	
Витрати палива	г/кВт год.	238 4-7 літрів за год.	230 (від 220 до 260)

Ємкість паливного баку – 130л.

Фактичні витрати дизпалива на трелювання 1 м3 деревини становлять 0,625 і масла І-20 – 0,024 літрів.

Застосування на лісозаготівлях швидкохідних колісних тракторів, які оснащені різноманітним технологічним обладнанням, дає можливість трелювати і одночасно сортувати деревину по породах, сортиментах, розмірах, групах діаметрів, сортах тощо.

Трактори, які використовуються на підприємстві, характеризуються по відношенню до гусеничних тракторів кращою маневреністю та ергономікою, тобто є більш комфортними і пристосованими для використання. Але головне, що вони в меншій мірі впливають на ґрунтову поверхню і пошкодження підросту, кореневої системи ростучих дерев та надґрунтового покриву трав'яних і кущових рослин. По наших спостереженнях на лісосіках поступових рубок та суцільних рубках із збереженням підросту збереженість підросту достатньо висока (до 70%). У місцях поодиноких проїздів колісної техніки дрібний підріст не зазнає особливих пошкоджень, а лише приминається до поверхні ґрунту.

Рубки головного користування проводяться, головним чином, в дубових деревостанах з загальним запасом деревини близько 400 м3/га, при середній площі лісосіки 1,8 га., і середньому об'ємі стовбура в корі близько 1м3 (діаметр 34 см).

Рельєф лісосік рівнинний.

Переважають дерново-підзолисті суглинкові та дерново-підзолисті суглинисті свіжі та зволожені ґрунти, на яких багаторазовий прохід техніки по одному сліду (волоку) навіть після літніх опадів впливає на прохідність, але не призводить до значного пошкодження ґрунту. Такі лісосіки можливо освоювати на протязі року.

В Акті обстеження лісосік для кожної лісосіки вказується сезон заготівлі. На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки. Крім того майстер веде електронний облік деревини, займається відпуском деревини та складає звіт про рух лісопродукції.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

В залежності від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток використання на паливо і для промислової переробки,
- збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання в місці збирання,
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.

Спалювання забороняється проводити в пожежно-небезпечний період.

Вивезення деревини з верхніх складів лісництва на нижній склад проводиться сортиментами та хлистами автомобілем ЗІЛ 131, на яких установлені гідроманіпулятори Веймер та Атлас

Таблиця 12.

Коротка характеристика автомобілів, які застосовуються на вивезенні сортиментів.

Показники	Одиниця виміру	Автомобілі	
		ЗІЛ 131	
Двигун		Карбюратор, 4-тактний 8 циліндровий V-образний.	
об'єм двигуна	см3	6000	
потужність	к.с.	150 при 3200 об/хв	
Габарити: довжина, ширина, висота	см	740 250 248	
Споряджена маса	кг	10425	
Вантажопідйомність	кг	5000	
Маса причепа з вантажем (по всіх видах доріг і місцевості)	кг	4000	
Максимальна швидкість	км/год.	80	
Контрольна витрата палива	при швид. 60 км/год. л/100км	40,0	

Лісові гідроманіпулятори Веймер.

Застосовується для перевезення довгомірних сортиментів та інших довгомірних вантажів.

Таблиця 13.

Технічна характеристика маніпуляторів, які використовуються на підприємстві.

Показники	Одиниця	Гідроманіпулятори:
-----------	---------	--------------------

	виміру	ГКПЛ 6600	We-6700	We-8300
Вантажний момент	кНм	30	25	
Максимальний виліт стріли	м	6,6	6.7	8.3
Вантажопідйомність при: максимальному вильоті, мінімальному	кг	550 1500	375 910	350 625
Найбільший кут повороту	град.	380	360	360
Маса з ротором	кг	1300	750	1000
Номінальний тиск в гідросистемі	бар	200	170	170

Головний лісничий філії
«Кам'янець-Подільське лісове
господарство» ДП «Ліси України»

Олександр ШЕВЧУК